

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea“, „Foia Interesantă“ și Plugarul Luminat — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia 40 Dinari. — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui John I. Savu, I. Main Str. Warren, Ohio.

Redacția în Oraștie (Tr. ns.) | Foie pentru popor | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Oraștie (Trans.)

N'a fost în zadar!

Din București vine o veste bună: Ministrul Școlilor, dl Dr. Anghelescu, a luat hotărârea de a face cât poate mai mult pentru a mulțumi dreptele cereri ale studenților, cari i-au arătat, că mii de tineri români nu pot merge la universitate, și îndeosebi nu la Medicină, pentru că-s săraci și nu au de unde cheltui cât se cere în viața scumpă de azi.

Ca să le vie în ajutor și să împlinescă dreapta lor cerere, Ministrul Școlilor a hotărât să preschimbe o mare casarmă din București, „Casarma Cuza-Vodă“, în *Cămin pentru studenți!*

Lucrările de prefacere încep acum în primăvară și se vor cheltui cu ele 30 milioane Lei, și atunci casarma va fi un frumos palat care să primească și adăpostească 2000 de studenți români din cei mai lipsiți de mijloace. Ei vor avea acolo o Bibliotecă mare, în o sală de 25 metri lungă 11 metri largă, 6 săli de citire, 4 săli de studiu (de învățat), apoi băi, sale de gimnastică, de sărbări, de tot ce le lipsește.

Foarte bine. Și iată de ce a fost bine ca tinerimea să pășască cum a pășit, cerând loc larg și puțință de a învăța pentru tinerii români, căci prin asta au trezit din nebăgarea lor în seamă, pe cei chemați.

Să facă același lucru acum la Cluj, la Iași, la Cernăuți, — și atunci tinerii vor putea să se gândească la o nouă hotărâre în lupta prea dreaptă și prea românească, ce au început.

O mândrie sănătoasă!

Gazeta „Conștiința Românească“ scrisă de mai mulți profesori universitari din Cluj, vorbind în număru său dela 18 Febr., despre primejdia ce amenință neamul românesc în România lui, prin aceea, că cele mai însemnate târâni de muncă și de traiu, sunt azi răpădite și ținute de străini, și mai ales de Evrei, — găsește vina acestor stări de lucruri, păgubitoare pentru noi, în aceea, că în cele mai

multe cărări de viață legate de învățătură mai înaltă (inginer, medic, profesor, avocat, veterinar și altele), ca și în slujbele înalte de stat, — nu poți ajunge dacă ești copil din părinți săraci, căci la școală se cer așa cheltuieli mari, încât om să fii să le poți răzbi.

Marea mulțime a poporului român este, însă, săracă.

Din pricina asta, din corpul națiunii noastre, nu se poate înălța numărul de lipsă de oameni cu învățătură mai înaltă, decât în măsură prea mică, — pe când neamurile streine, îndeosebi Evreii, îmbogății în mare parte în vremea războiului (pe care ei îl doresc, îl asmuță, îl chiamă, pentru-ca să ruineze alte popoare și să-i îmbogățească pe ei!), — pot crește din sânul lor număr zdrobitor de mare de oameni cu carte, față de noi! Dovadă faptul izbitor, că avem în țara asta Licee (gimnazii) în care elevii evrei fac până la 80—90 la sută din numărul tuturor școlariilor, și avem la Universitate facultăți (ramuri de știință, ca de pildă medicina), în care abia au intrat 25 la sută români, — ceilalți străini, mai tot Evrei.

„Copiii noștri, elevii (din licee) ca și studenții (din universități), sunt puși așadar dela început în țara lor, în o stare vădit mai prejos decât aceia.

Așa că ei vor fi înlăturați azi de pe carierele sociale (ca medici, ingineri, etc.), iar ca mâne și din slujbele cele mai înalte de stat!“

„Aceasta este marea primejdie pe care au simțit-o studenții români și aceasta este strigătoarea nedreptate, pentru înlăturarea căreia ei luptă cu tot avântul tinereții, — dar și cu nerăbdarea, chiar nehibzuința acestei fericite vârste“.

Și numita gazetă arată că această stare nenorocită, nu se poate lecul de azi până mâne, ea va fi biruită numai prin sporirea numărului de studenți români la școlile înalte, — ca așa să-i copleșim și cu numărul pe ceilalți.

Prin urmare nu privilegiu (drepturi osebite), nici restrângeri, ci puțință de a se lumina la fel cu fiii celorlalte neamuri, o cerem dela guvernul țării pentru fiii poporului nostru.

Când școlile înalte nu vor mai fi cercetate numai de cei cu avere însemnată, când sărăcia nu va mai fi o pedecă pentru tinerii vrednici

dar săracuți, — se vor ridica din sânul poporului nostru atâtea puteri ale minții și luminei, că nici înalte școli, nici târâmurile de viață legate de știință multă, nu vor mai fi copleșite și stăpânite de neamurile streine; viața orășenească și înfățișarea peste a orașelor, va lua chip românesc și va sluji culturai noastre.

„Atunci vom putea zice și ne vom putea bucura, că Românii au izbutit să între (în România!) în toate drepturile lor!“

Așa își sfârșește articolul său dl profesor universitar Ștefănescu-Goangă.

Ne place mândria ce dsa o pune în acest articol și încrederea în puterea de a răzbi peste celelalte, a neamului nostru sănătos și harnic.

E adevărat că, dacă și fiii poporului nostru ar avea puțință de a cerceta înalte școli, așa cum le pot cerceta fiii celorlalte neamuri mai bogate — îmbogățite de pe spinarea poporului nostru în vremile apuse, nespuse de vitrige pentru noi!, — atunci n'am avea lipsă de „privilegiu“, de drepturi osebite, căci între împrejurări egale (la fel), nu am avea teamă că ai noștri ar cădea învinși în lupta de întrecere, de răzbiere în viață!

Dar dl profesor Ștefănescu știe foarte bine, că acest ajutor nu s'a dat până acum tinerilor noștri în aceea măsură largă, care s'ar cere, pentru ca să ajungem la zilele de biruitoare bucurie pe care dl Ștefănescu le dorește, le profeseste chiar, tinereții noastre, neamului nostru.

Ca să li se dea acest ajutor — s'au ridicat tinerii noștri! Și avem bucuria de a vedea, că mișcarea lor nu a fost și nu e zadarnică! Ea a trezit nițel guvernul din nebăgarea de samă pentru această nevoie mare a neamului, din nepăsarea sa pentru aceste drepte cereri privitoare la tinerii noștri.

Pună-se dar toate stăruințele la guvern, să facă și pentru celelate Universități, ce a început să facă pentru cea din București.

Studenții neînduplecați.

La București s'a încercat deschiderea Academiei de înalte studii Comerciale. Când s'au apropiat și Evreii de școală, studenții creștini i-au izgonit. Școala s'a închis de nou.

La Timișoara studenții dela

Politehnic au făcut la fel: nu s'au făr mai mult pe Evrei între ei Școala s'a închis.

Guvernul e foarte strâmtorat. Căci a sta cu Universitățile închise, a lipsi țara de rândul de oameni învățați pe care și-i dă un an de zile, — chiar în aceste vremuri când lipsa de astfel de oameni e atât de simțită, — e o adevărată nenorocire pentru țară.

Tinerii însă, știind cât e de dreaptă lupta lor, — se lasă mai bine cu pierdere de un an, decât să se plece și să dea lumii chipul că au fost învinși de Evrei.

Lupta dela Ighiu

pentru alegerea de deputat, se făgăduiește a fi foarte dărză. Partidul Național, știind că a reușit a-și alege aci deputat național și în vremea Ungurilor, — nu-și poate nici închipul, că ar putea fi biruit acum în România, de vre-un alt partid politic.

De aceea pentru alegerea de deputat de la 25.26 Ian. partidul național și-a pus candidat pe dl Dr. Silviu Dragomir, profesor universitar în Cluj, — iar întru sprijinirea d-sale s'a vestit sosirea în cerc a numărului fruntași ai Partidului, printre cari înșiși dnii Dr. Iuliu Maniu și Dr. Alex. Vaida, cari vor însușește poporul ca să rămână și de data asta strâns unit în jurul aceluiași steag, pe care de atâtea ori l'au dus la biruință chiar în zilele de urgie maghiară!

Partidul liberal, azi la putere și-a pus candidat pe dl St. Metesș, Prefect al județului și orașului Cluj, și pentru sprijinirea lui, au venit în cerc un roiu de trimiși ai partidului liberal.

Lupta e foarte viuă și chiar dărză. Stările sufletești în cerc foarte aprinse, tulburate, răsturnate, — lucrul de care nu ne putem feri deloc.

Stăpânirea românească, adusă de Dzeu peste dragul nostru Ardeal, nu trebuia să ne dea, în alegeri, prilej de grozave, ba uneori turbate războiri între frați! Ele ar fi trebuit să fie prilejuri de a întrecere în vorbe bune, în arătarea de fapte bune din partea celor ce cer scaunul de deputat, să arate cu cât au unii ca alții mai drag poporul nostru scump românesc.

Alegerea trebuia mai curând să fie un mare praznic pentru cerc, alegătorii putând să-și ridice sus,

strălucitor, pe doritul lor, și să poată spune că: și al vostru e Român frumos și bun, dar al meu e și mai frumos, și mai bun!; — mândri suntem de amândoi, fericiți suntem că putem alege între doi Români, unul ca celalalt mai vrednic!.. De-o ieși al meu, de-o ieși al tău, să-l trăiască, Dzeu, căci vrednici fii ai poporului nostru sunt amândoi...

Așa ar fi fost de dorit să auzim pe oameni vorbind la alegeri în România Mare!

În loc de asta, ca și în alegerile ungurești, se azvârle om pe om, tabără pe tabără, cu o furie, cu o ură neagră, cu o turbare, care îți cutrămură sufletul și îți învâluie inima în jale, în scârbă!.. Agenții de alegere umblă parcă fiecare cu un lăturar în mână și azvârli lături pe celalalt partid și pe doritul lui, — fără se bage de seamă că le vârsă mai ales pe sufletul sârmanului nostru popor, care rămâne, după câte-o astfel de încăerare din alegeri, cu totul scârbit, înfrânt, și multă vreme nu mai crede în nime și în nimic, și nu-l mai poți însufleși la nimic. Alegerea prea i-a ars inima prin vorbe urâte, prin certele între domni, prin mijloacele netrebnice folosite de cei cu puterea în mână, pentru a ajunge la „biruință“!

Firește, greșala o face partidul dela putere, care deși știe că în cutare cerc, poporul e aproape întreg pentru alt partid, nu-i lasă voia liberă, ci se silește să iasă el „biruitor“, folosindu-se de ori-ce mijloace.

Dă-ne, Doamne, alegeri cât mai rar!

UNELE—ALTELE

Un oraș, fericit.

Se vestește din orașul arab Fez, că de acolo a început plecarea Jidovilor spre Palestina, în măsură mai simțită. Numai în luna Octombrie a. tr. au plecat de acolo 500 familii și altele erau în pregătire pe plecare. Familiile sărace sunt duse pe cheltuiala comunei jidovești (a bisericii lor), cei cu ceva prindere, se duc pe cheltuiala lor.

Și fac de două ori bine că se duc: Ei nu mai pot suferi viața între Arabi, cari îi urăsc și-i resping dela ei pe cât numai pot, acum scapă de această neplăcere și „suferință“, — iar Arabii scapă de piatra în stomac și după cap, pe care o simțau mereu, având între ei acest popor, atât de strein de ei prin moravurile și apucăturile sale! Intr'un an și jumătate orașul Fez, crede că va fi scăpat de tot de Jidani.

Ce oraș fericit!

Pe aiurea și pe la noi.

Pe noi parcă vâltoarea scumpirii vieții ne-a cuprins în vârtejul său așa că nu mai putem ajunge la liman, ci ne învîrtim mereu spre abiz (spre adâncurile care înghit și potop).

Nu peste tot lucrul în lume e însă așa. Statele cu veche bună rânduială, nu s'au lăsat nici în război în voia sorții, ci și atunci, pe lângă toată grija cea mare a războiului, și-au avut ochii și asupra celorlalte nevoi de viață din țară, și așa când războiul s'a sfârșit, ele s'au văzut obosite, sărăcite, sângerate, — dar nu destrămate, nu dărîmate!

Un astfel de state Anglia.

După câțva ani, în care stările ei au stat cam pe loc, pecum le-a aflat sfârșitul războiului, dar în a-poi, mai în jos nu au dat, — acum au început a se îndrepta spre bine în chip simțitor.

Asta se vede bunăoară după prețul lucrurilor de hrană din acea țară.

Pe când la noi lucrurile de hrană, ca și îmbrăcămintea, se scumpesc într'una, — din Anglia iaca ce se vestește:

În Ianuarie 1920 (după război la 2 ani) lucrurile de hrană erau în Londra cu 280 la sută mai scumpe ca în vremea de pace (așadar de 3 ori mai scumpe), în Decembrie 1922, după 2 ani de zile, scăzuseră la 180 la sută, adecă nici de 2 ori de scumpe. Iar materialele de zidit, cari în 1920 erau cu 355 la sută mai scumpe, au scăzut la 156 la sută, adecă s'au ieftinit pe jumătate față de cum erau în 1920.

Buna conducere a țării a știut pluti peste valurile tulburi ale vieții, încât iacă, le învinge și se apropie de starea vremilor de pace.

Când vom avea, Doamne, și noi fericirea a putea vesti astfel de stări date spre bine la noi?

Sîrbii și neamurile streine dela ei

Poporul sîrbesc n'a voit nici înainte de război, să țină vre-o samă de neamurile streine aflătoare în țara lui, — și nu vrea să știe nici acum după război. Poate spune ea pacea dela Paris ce vrea, Sîrbul știe că țara aceea e a lui și își așterne în ea așa fel, ca lui sa-i fie bine în toate colțurile ei, — iar celelalte neamuri, — trăiască cum le-o milui Dumnezeu.

E știut, de pildă, faptul, că pe Valea Timocului trăiau de sute de ani, și trăesc și azi, peste 300,000 de Români, unii vorbesc aproape de jumătate de milion. Niciodată însă acești destul de numeroși Români, nu au avut drepturi naționale, nici viață națională deosebită. Nici o școală românească n'au avut, ba nici o biserică. Au fost vremuri când limba slavă intrase și în bisericile românești dela noi din Ardeal, din Bănat, din Moldova și Muntenia, dar cu vrémea, de pe la noi ea a fost scoasă și înlocuită cu limba românească. În Sîrbia însă stăpânirea n'a ajutat pe Români a-și băga limba lor în biserică, ci l-a făcut să țină tot slavona doar înlocuindu-o cu cea sîrbească, soră celei slavone. Episcopie neavînd

Românii, nici școli de crescut clerici, preoți, clericii lor au crescut în școlile de preoți ale Sîrbilor, și se sfințau de episcopii sîrbești, — lucră ce se făcea și cu Românii greco-orientali din Bănat până la 1848, când acești Români începură a avea în Ardeal și Bănat iarăși Episcopii lor. În Sîrbia însă Românii rămaseră ținindu-se de Episcopii Sîrbești și se țin și azi. Românii de lpe Valea Timocului cari se află mai aproape de Dunăre, nu odată au fost văzuți la sărbători mari, în bisericile românești din România. Ei treceau Dunărea ca să poată gusta de sfântul praznic sfânta slujbă în limba maicii lor...

După război, Sîrbii căpătară încă vre-o 50.000 de Români între hotarele lor, în Torontalul Bănățan. Guvernul de București a cercat să asigure pe sama Românilor din Sîrbia libertatea națională în școale și biserici, așa cum o au Sîrbii și celelalte neamuri streine din România. Dar guvernul sîrbesc a spus din capul locului: Putem vorbi numai de Români din Bănat (din Torontal), de cei de pe Valea Timocului, nici nu stăm de vorbă. Aceia sunt vechii noștri cetățeni, cu care ne-am rânduie viața. Aceea rămâne neschimbată... Și abia s'au învoit să lase o umbră de viață națională, în biserică și în școală, Românilor din Torontal.

Dar — acum vin știri, cari ne arată, că pe nici pe acești Români din Bănatul dat Sîrblei, nu-i așteaptă viitor de aur...

Iacă ce se întâmplă azi în acest cap de Bănat:

Guvernul sîrbesc a hotărât și el împărțirea moșiilor de stat și a moșiilor mari, între poporul plugar

Dar el zice: poporul plugar care are întâi drept la pământ, e poporul meu sîrbesc, cel care a mers cu mine în crâncenul război și s'a luptat cu lăpădare de sine fără pereche și a suferit suferințe fără pereche, pentru a ajunge la aceea ce am ajuns, a avea Sîrbia mare. În întâia linie lui am să-i dau pământ, — și numai din ce va întrece, voi da și altor nații, cari n'au făcut nimic pentru această Sîrbie mare (ca Germanii șvabi ori ca Ungurii din Torontal), ba au lucrat și la nimicirea țării noastre vechi! Lor să le dau eu acum pământ?

Și pentru a-și duce în deplinire acest program (plan) de lucrare, guvernul sîrbesc a hotărât a aduce din toată Sîrbia veche, țărani sârbi săraci de pământ, și a-i așeza pe moșiile ce sunt de împărțit în hotarul cel bogat al Torontalului. Are de gând să aducă deocamdată 25,000 de familii sîrbești și să le așeze în Bănat, — căci pentru atâtea a găsit pământ și rost.

Pân' acum au fost aduse peste 3000 de astfel de familii și așezate pe moșiile foștilor mari moșieri unguri și germani, și aducerea se urmează.

Un meșug ungur, Csekon... ni avea în Torontal o moșie de 26,000 pa de jugăre. Guvernul sîrbesc luată toată și a înființat trei sat nouă pe ea, două cu câte 800 case, unul cu 400 case, în cari a așezat firește numai sârbi. Pe moșia Leib... s'a înființat un nou sat sîrbesc, de 1400 case.

Guvernul sîrbesc cheltuește greu pentru sârbi zarea în acest fel a Torontalului, care prea i pare azi împetriștat cu alte neamuri între cari număroși Șvabi (germani) și unguri, — în afară de cele vreo 50.000 de Români. În anul trecut a cheltuit cu colonizarea (aducerea și așezarea) de Sârbi aci, 60 milioane, iar în anul de față are luată în buget pentru acest scop 10 milioane.

Ce vedem noi din asta? Că frații noștri Români rămași în Torontalul sîrbesc, îi așteaptă și ei zile grele. Că Sîrbii nu știu glumă, nici de „mănuși“ cu neamurile streine dintre hotarele țării lor e țară stâncoasă, foarte săracă în pământ bun. În Torontal ei au căpătat un cap de țară ca să face, — în privința bogăției rodului pământului, — cât jumătate de țară în Sîrbia lor veche. Pentru plugarii sîrb săraci, Torontalul e pământ fâgăduinței, unde curg riuri de lapte și de miere, și așa, în chibrită firească, se vor arunca asupra lui, vor îmbulzi spre el, ca spre un alt hotar! Și popoarele atît de mestecate și de multe feluri de Torontal, cari și ele de aceea s'au îmbulzit asupra lui, că e adevărat Canaan, — se vor simți tot mai strîmțorate, tot mai strivite de poporul sîrbesc, ajutat și de puterea de stat. Vom avea de auzit încă multe țipete și vaete ridicându-se din Torontal, și apeluri la „Liga Națiunilor“!.. Dar acele apeluri bucură Dzeu de nu vor rămânea strigăte în pustiu, căci celelalte state cari au fi hotărîtoare, ca Anglia, Franța, Italia, America, își au și ele acasă ele, atîta val și atîta de lucru, și puțin se poate nădăjdui dela ele.

Petru frații noștri din Torontal ne doare inimă, că trebuie să suferim și ei alături de Germanii și Ungurii de acolo! Că Sîrbii nu vor uita nici odată, că Germanii și Ungurii au vrut să zdrobească casa și cuibul și să-i facă robi ai lor! Nu vor uita nici odată riurile de crimi ce au vârsat și sângele care au pătat stîncile Albaniei, și măriți cu gând de potopire, de către Ungurii și Nemții!

Și de aceea, n'o să-i ierte și n'o să-i lase a mal fi tari și mari în Torontal, — lucru care până la un loc, e și de sine înțeles. — Rămânem foarte, că printre acei Germanii și Unguri se află atîta oameni buni cari sunt Români, cari au ajutat și ei pe sârbi a se ridica din pământul în care-i scufundaseră pe lași. Iar acum, în răzburarea contra Germanilor și Ungurilor, Sîrbii vor lovi și în Români din Torontal, — cari au vrednicie...

nici cea mai mică năpăstuire din partea lor!.

De ar putea guvernul sârbesc face această deosebire între Românii din Torontal și celelalte nații streine, — și ar cruța pe Români, — ar face un lucru de adevărată înțelepciune politică pentru Sîrbia însăși, care are lipsă de a trăi bine cu vecina ei cea bună și pacinică și credincioasă, cu România!

Cât de mult dorim acest lucru!

Frații noștri din Torontal ar trebui înșiși să ceară Sîrbilor a face această deosebire între Românii prieteni, și între celelalte nații dușmane!

Primejdia războiului

pentru primăvară, — e tot mai mare. Turcii și Grecii își stau față în față încruntați, fiecare strângându-și arma în mână și așteptând porunca de atac.

În Adrianopol deregătorii turcești au dat poruncă, ca femeile și copiii și bătrânii să părăsească orașul, ducându-se mai departe prin state adăpostite. Și se fac mari mișcări de trupe. În lăuntrul Turciei se urmează cu mobilizarea chemarea sub arme).

— Mâna germană se simte ară în Turcia. Agenți germani le simplu Turcilor urechile cu povești, că în curând va izbucni un nou război în Europa. Ei să nu se supună păcii ce li-o poruncesc puterile celelalte.

— Anglia încă își întărește armatele în Azia, simțind că acolo ar putea întâmpla mișcări primejioase ei, pe urma curagiului ce au prins Turcii prin biruința lor supra Grecilor.

— În Ruhr încordările între francezi și Germani sunt tot mai mari. Germanii văd că n'au putere de împotrivire, dar ațâță țara tare împotriva Francezilor. Se cercă o mpucare între cei doi furioși.

Medicii germani au hotărât să îngrijească pe bolnavii francezi belgieni! Hotărârea lor a stârnit mare scârbă. Medicii francezi au răspuns, zicând că ei nu văd în bolnav decât un bolnav, și vor îngriji și pe Germanii ce le cer îngrijirea.

NOUȚĂȚI

Căile Ferate Aradane (Arad-sanádi) care erau ale unor tovășii singuratice ungurești, și la cari statul mergea pe unguște și nici nu voiau să știe că-s în România, au fost luate de stat în stăpânire sa dela 1 Februarie încoace. Echii stăpâni au statul ca dăruș pentru prețul liniilor ferate, stațiilor, a vagoanelor, și statul plătește camete de 6 la sută după istoria sa (ca și cum și-ar fi pus acei bani într-o bancă), iar când pregiorările îl vor îngădui, le va și banii la mână, peste câțva ani.

Acum e viață românească și pe acele linii.

Tot așa pe liniile Someșene.

Din Cil (jud. Arad) ni-se scrie, cădl Andrei Șandru, secretar în Miniș, fost învățător în Cil, nimerindu-se în Dumineca lăsatului de carne la biserică din Cil, și părintele administrator parohial făcând caldă chemare către credincioși să dăruiască care cât poate pentru a cumpăra cărțile de strană ce lipsesc, — dl Șandru a dăruit îndată 300 Lei pentru acel scop sfânt. Pentru frumosul dar, i-se aduce mușumită de popor, prin rostul cantorului Ilie Ancaten.

Părintele I. Teculescu, protopopul gror. dela Albaiulia a fost chirotonit monah (călugăr), având a fi înaintat Episcop militar al Albei-iulia. Ca monah a luat numele de Iustinian.

În Calbor tinerimea a dat o foarte reușită producție teatrală, cu declamări și cântări, instruate și conduse de domni învățători Mihai Cârje și Ioan Graură. A fost de față popor mult din loc și oaspeți streini, cari au mers foarte mulțumiți de cele văzute. Dela producție a rămas și un venit curat de 223 Lei 75 bani, cari s'au dăruit fondului Școlii. Președintele Sfatului școlar, Moise Neagoie, aduce mulțumită celor ce au luat parte și au dăruit sume de bani, și dlor învățători pentru silința ce au pus întru aceea, ca producția să reușească așa bine. Li-ar fi părut bine să fi fost de față și dl preot, dar dsa, ca și alte dăți, a lipsit.

— *Atragem luarea aminte asupra vestirii „Cătră dnii învățători”, și a Volumului I. de „Povești Bătrânești” de I. Bota*, — de pe fața din urmă a foii.

Pus în scaunul electric. Se știe că în America judecata la moarte a răufăcătorilor, se duce în deplinire în altă formă decât în Europa noastră. La noi îl împușcă ori îl pune funia în gât celui merit perzării. Americanii îl pun într'un scaun de fer la care câteva sîrme (droturi) electrice duc curent (val, putere) electrică și călăul („hoherul”) numai apasăpe un nasture (bumb) de sloboade valul de electricitate în scaun, — și cel ce stă în el, pătruns de acel val nevăzut e mort cât ai da în palme.

Așa a fost ucis în 26 Ianuarie un tinăr de 32 de ani, care omorise pe, un polițist pentru că îl prinsese asupra unei fapte rele. Judecat la moarte, a fost pus în scaunul electric și într'o clipă a zburat viața din el.

Mare curagiu a avut un om din Râmnic Vâlcea, care mergând de curând spre casă, s'a trezit că un lup îi vine în față și fiind foarte flămând, sare la el să-l înșface. Omul având la sine o bătă grea, așa

i-a tras una lupului în cap, că l'a ameșit, și până lupul se legăna puțin de ameșală, a sărit asupra lui, l'a călcat pe gât și l'a apucat de beregată și l'a strâns până l'a omorât! Strașnic om.

Dr. med. univ. A. Orelt, ordonează în Orăștie, Str. Regală Nr. 1, zilnic dela 8—9 și 2—4.

D-nii Acționari ai Uzinelor de Fier și Domeniilor din Reșița S. A. sunt rugați să binevoiască a comunica Direcțiunii acestei Societăți (București str. Povernei 2) numărul de acțiuni pe care-l posedă, indicând totdeodată numerelē lor precum, și emisiunea din care fac parte acțiunile. Comunicarea va trebui să conțină numele, pronumele și adresa precisă a deținătorului acțiunilor. Declarațiunea se poate face și prin intermediul băncii unde acțiunile sunt depozitate.

Este bine înțeles că declarațiunea în chestiune, care se cere din motive de ordine statistic, nu restrânge întru nimic dispozițiunea liberă asupra acțiunilor.

Secretariatul.

Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița Societate Anonimă.

PROSPECT DE EMISIUNE pentru 120.000 acțiuni nominative.

Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița S. A., au hotărât în Adunarea Generală Extraordinară din 8 Februarie 1923 sporirea capitalului social de 125 milioane Lei, la 185 milioane Lei, pe cale de emisiune a 120.000 acțiuni nominative de câte 500 Lei valoare nominală fiecare.

Acest capital social reprezintă un avut foarte însemnat în valori reale. Societatea posedă domenii în întindere de mai bine de 100 000 hectare, dintre care cea mai mare parte e formată din păduri, mine de fier și cărbuni, instalațiuni foarte importante pentru industria siderurgică și metalurgică, o rețea de căi de comunicație (căi ferate, cale aeriană, canale, etc.), împreună cu stocurile de materiale și de mărfuri necesare. În ceea-ce privește rentabilitatea capitalului social, trebuie să menționăm că dividendul de 20% care a fost distribuit pe primele două exerciții, este asigurat și pentru ultimul exercițiu.

Consiliul de Administrație însărcinat de către Adunarea Generală cu realizarea acestei emisiuni, oferă 55 000 acțiuni din această emisiune subscripțiunii publice, în condițiunile următoare: rezervându-și dreptul de

a reduce numărul acțiunilor subscrise.

Cursul de emisiune al noilor acțiuni a fost fixat la 1400 Lei. Prima de 900 Lei va fi trecută la fondul de rezervă.

Vărsămintele asupra cursului de emisiune se vor efectua la termenii următori:

La subscriere	300 Lei
„ 15 Mai 1923	300 „
„ 30 Iunie „	400 „
„ 30 Sept. „	400 „

Se vor mai vărsa cu ocazia subscripțiunii încă 50 Lei de acțiune, drept spese de emisiune.

În cazul când acționarul nu va efectua vărsămintele până la datele fixate, se vor aplica dispozițiunile prevăzute de lege și de statute.

Noile acțiuni vor participa la beneficiul net de pe exercițiul 1923 cu începere dela 1 Iulie 1923. Ele vor beneficia deci de jumătatea dividendului ce se va fixa pentru acest exercițiu, ceea-ce reprezintă pentru subscriber, în proporție eu vărsămintele sale, o rentabilitate avantajoasă.

Termenul subscripțiunii a fost fixat dela 26 Februarie până la 28 Februarie 1913 inclusiv. Băncile sunt autorizate a închide ghișetele chiar înainte de expirarea termenului menționat dacă numărul acțiunilor disponibile a fost subscris.

Drept locuri de subscripțiune s'au desemnat:

- Banca *Marmorosch Blank & Co.*, București.
- Banca *Românească*, București.
- Banca *de Credit Român* „
- Creditul Technic*, București.
- Banca *de Scont* „
- Banca *Țărănească*, „
- Banca *Generală a Țării Românești*, București.
- Banca *Comercială Italiană și Română*, București.
- Banque Belge pour l'Etranger*, București.
- „*Albina*”, institut de credit și economii, Sibiu.
- Banca *Agrară*, S. A., Cluj.
- Banca *Timișoarei și Societate Comercială pe Acțiuni*, Timișoara, — precum și sucursalele lor din Timișoara și Lugoj.

Poșta Redacției.

Dsale G. Petica, Siria. Da, am primit cei 60 Lei.

Dsale M. Meșter, Orhei. Întrebară Dta are rost. Într'adevăr, dacă ei vin napoi cu bani și cumpără locurile ca pe nimic, e trist pentru oamenii noștri. Dar încolo nu știu ce ai face și Dta când ai avea puterea: Ai a-lunga Dta, ori i-ai ajutat macar, pe Români să meargă din țară afară, ori

Dentist Dr. S. Seidner

dă consultați în ORĂȘTIE, Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — *Plombe. — Scoatere de dinți fără durert. — Regulare de dinți. Runere de danturi.* (606) 9—10

ai trimite în afară pe ceilalți, iar pe Români i-ai lega de mâni și picioare ca să stea aici, până nu va fi scumpa fără de tot bine îngrijită?

Dsate Abonatul 9410 în Cimpă. Iartă că nu-ți putem da nici o îndrumare. E treabă de judecătore. Poate dl judecător din P. ori un avocat să te lămurească. Cerere pentru așa ceva nu poate fi înalțată la M. S. Regele. Domnitorul nu are vreme a judeca până și asfel de năcazuri de ale oamenilor.

Pentru d-nii învățători

Calendarul Național cu preț redus pentru școlari.

Un învățător ne roagă, să i dăm „Calendarul Național” de pe 1923 cu preț scăzut pe sama copiilor de școală. Căci acest Calendar, având lucruri foarte bune de a fi cunoscute de tineret, ca cele 12 mape (hărți) cu chipurile prin cari a trecut România în uriașul ei război de adunare a întregului neam la un loc, — și cu frumoasele vederi dela încoronare, — e mai mult o carte literară vrednică a o avea fiecare tiner cetitor între cărțile sale. Dă să vrea să împartă acest Calendar între școlarii mai măricei, — dacă l'am putea da mai ieftin.

Iată cei răspundem lui și celorlalți învățători:

Dacă trimiți după cel puțin 10 calendare. le trimitem, pe sama timerului școlar, cu numai 5 Lei unul,

mers franco recomandat!

A ieșit de sub tipar și se capătă de vânzare la Tipografia „Libertatea” din Orăștie:

„Povești Bătrânești”

de **Ioan Bota**

„adunate de pe sate și iar sătenilor date”.

Volumul I.

E un volum de 6 coale tipărite, cuprinzând 15 prea frumoase povești.

De pe vremea „Poveștilor Ardelenesti” alui Pop Reteganul, nu s'au tipărit la noi povești plăcute și îngrijite ca acestea.

Pretul volumului 10 lei, trimis franco. Fiecare să adaugă 2 lei pentru a-i merge recomandat, ca să nu i-se piardă pe postă.

C-ne trimite după mai multe, prețul de recomandare îl pune numai odata.

A se cere la:

„Libertatea” Orăștie.

Volumul al II-lea, cu alte 20 povești, e sub tipar.

COOPERATIVA „ROMÂNUL” DIN BAIJA-DE-CRIȘ

CONVOCARE

Domnii membrii ai cooperativei „ROMÂNUL” în baza § 34 din statute să iasă la

I-a adunare generală ordinară

care se va ține Duminică în 4 Martie 1923 la orele 2 p. m. în localul ospătăria cooperativei.

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Numirea unui notar, doi verificatori și doi scrutători.
3. Raportul Direcțiunii, al Consiliului de control, aprobarea bilanșului pe anul 1922 și de absoluturalul.
4. Deciderea asupra distribuirii profitului net.

Act va.	Contul Bilanș la 31 Decembrie 1922.	Pas
Casa în numerar	Lei 3.595'28	Capital societar de fond Lei 14 48
Mărfuri în preț	71.006'35	Venite cu ocaziunea preluării însoțirii Hangya 1821
Porto pentru mărfuri	3.550 30	Premiu de întoarcere casarului dela Hangya 248
Pretenziuni: La Magy. Hitelbank.	1130'—	Datorii pe marfă 27335
: Frații Neuman	90'—	Dare comunală pentru cooperativă
: Fabr. de cafea Fischer	117'—	din I/IV 1921 - 31/III 1923. 1.890'—
: Baia-de-Criș și jur	106 75	Dare com. pentru casse 469'—
Arangement mobilier	8.384 80	Chirie pentru local din I/XI 1921 - 31/XII 1922 96
Spese de transport cu arangementul	189 45	Venit curat din I/IV 1921 - 31/XII 1922. 22.02
Acțiuni	200	
	Lei 88.369 93	Lei 88.36

Spese.	Contul Profit-Perdere.	Venite
Spese administrative	Lei 2127 55	Câștig la marfă Lei 44.22
Salarii, remunerații	17143 56	
Dare de lux la comună pentru beuturi	740'98	
1% după întoarcere la Perceptorat	2184 10	
Venit curat din I/IV 1921 - 31/XII 1922	22 026 46	
	Lei 44.222 65	(710) 1-1
		Lei 44.22

Baia-de-Criș, la 31 Decembrie 1922.

DIRECȚIUNEA

Dr. Joe German, m. p. I. Roman, m. p. I. Rusca sen. m. p. Pavel Mloc, m. p. N. Băca, m. p.
Subsemnatul Consiliu de control am revidiat conturile prezente: „Bilanș” și „Profit-Perdere” le-am aflat în consonanță și deplină ordine confrontate cu registrele principale și auxiliare ale cooperativei.

CONSILIUL DE CONTROL:

Nicolae Flores, m. p. preș. cons. de control. Adam Grof, m. p. Ioan Rusca, m. p.

Mașină de treerat,

e de vândut la subscriu. locomotiva ei e Nr. 10, sistem Hoffer, treerul (doba) e Nr. 8 sistem „Magyar Mezőgazdák”, cu toate cele de lipsă. Prețul 50.000 Lei.

George Pribac
Cheșinți, posta Zăbrani (jud. Timiș).
(712) 1-1

Pentru d. secretari și primarii

Au ieșit de sub tipar și se capătă la „Libertatea” în Orăștie: **Cartea Socoliilor Comunale**

ce se cer acuma fi încheiate. Coala cu 1 Leu 60 bani. Pe 1 coala 92 rubrici. — Apoi:

Contul de gestiune,

adeca caetul rezumativ (Zárszámadás) al tuturor venitelor și cheltuiellor, cu toate capitolele adunate la un loc, 8 pagini, 6 Lei, — și

Evidența Serială

sau Cartea de lucrări particulare ale notarilor pentru lucrările predate (Magánmunkálatok sörkönyve). 120 foi, perforate, compactate, 36 Lei.

Mai sunt gata:

Coale pentru **Conscrierea vitelor de primăvara**. 150 coala.

Registru pentru darea cânilor.

„”tărierea animalelor.

Rugare pentru permis de vânat, cu 2 Certificate speciale.

Spediteur.

Subscriu fac și mai departe slujba de a transporta mărfuri din gara Orăștie în oraș, anume mărfurile ce vin în cantități mai mari, dela 25 măși metriche în sus. Și le aduc cu următoarele prețuri:

Dela 25-50 măși metriche, cu 6 Lei meșa metrică; dela 50 de măși la 100, cu 5 Lei meșa.

Herman Maier
(713) 1-3 Spediteur în Orăștie.

Taur

de 2 ani, nefolosit, rasa Bern-Simenthal, de clasa primă, e de vânzare la subscriu:

Remus Lula
Turdaș, posta Orăștie, jud. Hunedoarei.
(714) 1-1

O mașină de treerat

1. Mai jos subscriu vând: mânăță cu motor de abur de 6 atmosfere, cu elevator, pompă și tot ce se ține de ea.

2. Motorul a fost sub proba în 1922.

3. Mașini de cusut „Singer” toate în stare bună.

4. Mai am încă câteva vagoane pale și pleavă de grâu și ovăș.

George Vonica
Binșinț, posta Orăștie (jud. Hunedoara).
(711) 1-2

Un vier

alb, de 10 luni, e de vânzare la subscriu:

Petru Flores în Sibot (jud. Hunedoara)
(707) 2-3

Două calfe și

doi învățăci

pentru meseria de tălpar, — aplicare îndată la subscriu:

Arthur Schmi
m. tălpar, Orăștie
(706) 2-3. ulița ferarilor 11

Stupi cu albine și c

de albine, cumpăr.

Vând instrumente ș parate pentru albinărie s matică.

(703) 3- Barbu Nicolae Apicultor în Iași, str. Nicolae

Casă de vânzare

în Colonia Petroșeni, stând camere (odăi), cu edificile la de lipsă, potrivită ca local p prdvalie. Informații la firm:

Maurițiu K
(704) 3-3 Orăștie, str. Că